

Un còmic amb història

El dibuix i la narrativa del còmic es posen al servei de l'alumnat de secundària de la ciutat

El programa Èxit del Consorci d'Educació de Barcelona ha trobat en el còmic el mitjà per tornar a engrescar l'alumnat de secundària que té dificultats per seguir el curs amb normalitat. Aquesta experiència demostra la seducció que el dibuix pot exercir a l'hora d'aprendre història i d'adquirir competències lingüístiques. «Un còmic amb història» és un taller per a la diversificació curricular que ha aconseguit convertir l'expressió artística en una eina de motivació per a nois i noies de diferents instituts de Barcelona. Text: Oriol Guiu

La Pilar López és tutora de l'aula oberta de l'Institut Alzina, del districte de Sant Andreu, que el curs passat va participar en el taller «Un còmic amb història». Ho va fer amb onze nois i noies de tercer i quart d'ESO, un alumnat amb símptomes de desmotivació i alguns casos de conflictivitat i d'absentisme. Va pensar que amb aquest taller de diversificació curricular podria tornar a engrescar-los, i en bona mesura així va ser.

«Un còmic amb història» es proposa que els nois i noies dibuixin i escriguin una història en forma de vinyetes, a través de la qual poden aprendre història contemporània i expressió escrita i oral, a més de mostrar les seves habilitats a l'hora de dibuixar. Sense pretendre que acabin sent genis del dibuix, cadascú pot descobrir quina part artística plasmada en paper porten a dins.

El responsable del taller és l'Oriol García Quera, autor i il·lustrador de còmics, que acumula més de vint anys d'experiència en la publicació de còmics, principalment centrats en fets històrics de Catalunya. «El còmic no s'ha sabut mai on situar-lo. Però que quedi clar que és un mitjà de divulgació i comunicació molt potent i que es pot emprar per explicar històries, com es pot fer en una obra de teatre o en una pel·lícula, amb la particularitat que el còmic només el fa una persona. Aquesta persona ha de escriure el guió, la trama, investigar, dibuixar i, fins i tot, fa d'actor davant el mirall fent les cares que vol dibuixar», explica l'Oriol, que ja té experiència en les aules de l'Escola Joso de Barcelona, dedicada exclusivament al còmic.

Tot comença amb la coordinació de l'Oriol amb els professors d'història, de llengua i d'expressió plàstica de cada centre. S'han de posar d'acord i coordinar l'activitat. Així, l'Oriol fa acte de presència a les au-

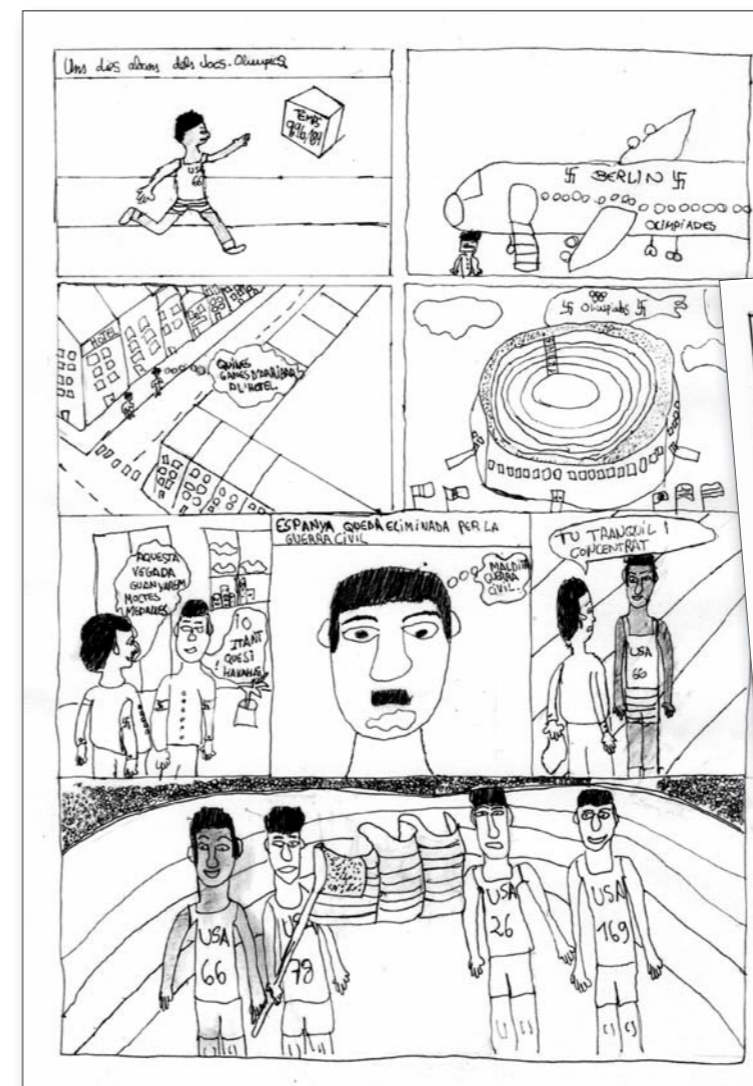
les quan els nois i noies ja han començat a investigar i a crear el seu guió. En el cas de l'Institut l'Alzina, els alumnes es van centrar en el període històric de la segona guerra mundial.

«És un projecte molt ambiciós que necessita totes les potes del tamboret; entre elles, un professorat ben coordinat i que cregui en el projecte», explica l'Oriol. La Pilar reconeix que es necessita molta coordinació i recursos «però és una bona experiència innovadora interdisciplinària i que ens permet sortir del nivell curricular, en què, a vegades, parcel·lem massa».

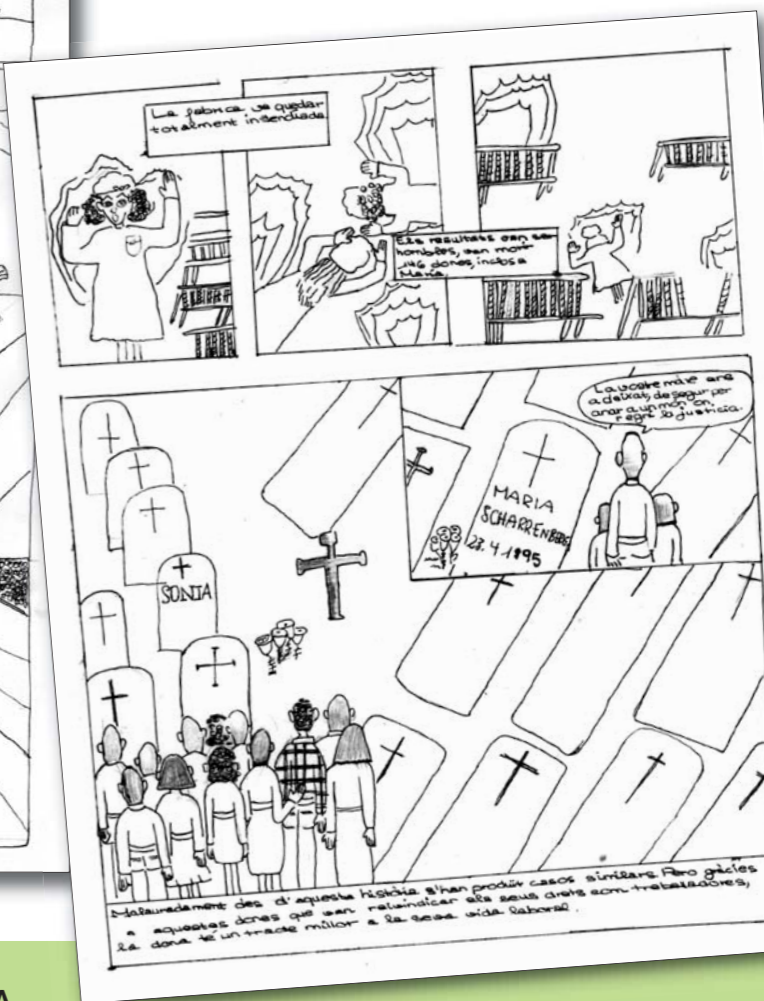
Els nois i noies han d'escollir una temàtica, han d'investigar per fer el guió i per saber com han de dibuixar el vestuari, les ciutats o els cotxes de cada època. Han de fer un treball de síntesi en els diàlegs i saber mantenir una tensió narrativa. Es deixa clar als alumnes que «no és qüestió de fer un dibuix perfecte, sinó que cadascú ha de crear i desenvolupar el seu estil», argumenta la professora de l'Alzina. I així, finalment, aconseguim que «no els faci vergonya el seu dibuix o que millorin, per exemple, la presentació i la lletra dels treballs».

«El que procurem és que vegin que el seu nivell ha millorat. I moltes vegades, si el noi o noia no se'n surt amb el dibuix, juguem més amb altres fórmules, com el collage, la fotocòpia o les tecnologies que els permeten tirar endavant», afirma l'Oriol. Ha de quedar clar que no es tracta únicament d'un taller de dibuix. Amb les set sessions del taller «és impossible aprendre a dibuixar».

L'Oriol exposa exemples de com cada noi pot trobar el seu camí en el taller. En un centre havien de tractar l'època de la transició democràtica espanyola, però a un noi no vingut tot li era desconegut i estrany. «Com que li agradava el futbol, vam poder vehicular la transició a tra-

HEM TRIAT DOS EXEMPLES DE TOTS ELS TREBALLS QUE ES VAN FER DURANT EL TALLER «UN CÒMIC AMB HISTÒRIA» DEL CURS 2009-2010 EN DIFERENTS INSTITUTS DE BARCELONA. SÓN ELS TREBALLS SOBRE L'ATLETA JESSE OWENS, FET PER AARÓN TRINIDAD, I SOBRE LA REIVINDICACIÓ DELS DRETS LABORALS DE LES DONES, FET PER ARLENE BIAHACUE. TOTS DOS SÓN ALUMNES DE L'IES L'ALZINA.

LLENGUA, SOCIALS I EDUCACIÓ ARTÍSTICA

A partir de l'estudi del còmic com a fil conductor, el taller per a la diversificació curricular «Un còmic amb història», promogut pel Programa Èxit del Consorci d'Educació de Barcelona, aborda un treball interdisciplinari que implica plenament les àrees de llengua, l'àrea d'educació artística i l'àrea de socials.

La proposta de treball, que s'ha d'entendre com una oferta que s'ajusta a la realitat de cada institut, parteix de la conversa i de la llengua oral i de la tria d'un esdeveniment històric, i va introduint, a poc a poc, la llengua escrita i el dibuix, així com altres aspectes d'educació visual i plàstica i noves tecnologies.

Durant aquest nou curs escolar 2010-2011, el taller es fa en quatre instituts de la ciutat: Salvador Espriu, Fort Pius, Lluís Vives i Ferran Tallada.

Com a novetat d'aquesta edició, hi ha la col·laboració amb el Museu d'Història de Catalunya, on es farà una primera trobada dels diferents grups participants per poder començar a tenir referents del moment històric triat i on es tindrà el primer contacte amb el tutor del taller, l'Oriol García Quera. Es preveu que, un cop finalitzat el taller, s'hi pugui fer una petita exposició del procés dut a terme.

vés de l'arribada de Johan Cruyff al Barça, l'any 1973», recorda el responsable del taller. Hi ha el cas d'un altre alumne que va descobrir que era un «geni» creant històries, encara que el seu dibuix no tingués un gran nivell. «Li vaig dir que podria ser molt bon guionista.»

Quan comencen les classes pràctiques, l'Oriol pregunta al seu alumnat quines són les coses que els costa més dibuixar. Per a alguns són les mans, per a d'altres els nassos o fer una persona en moviment. «Aprofiteu-vos de mi», els diu. Miren exemples de còmics ja fets i així descobreixen la narrativa i el llenguatge del còmic.

I qui sap? Potser algun dia trobarem, entre aquests nois i noies, un nou artista del còmic, en una ciutat com la nostra on es publiquen molts còmics però, com denuncia l'Oriol, «no hi ha indústria pròpia. Es com si creéssim bons futbolistes però no hi hagués equips de futbol d'alt nivell». Si més no, el còmic haurà servit —com explica la Pilar— «per reduir la conflictivitat i l'absentisme. Les famílies han comprovat el canvi d'actitud en els seus fills i filles, i ha estat un èxit si parlem en termes de cohesió social». Sens dubte, estem davant d'un taller creatiu i engrescador. ●